

Зміст

<i>Передмова</i>	5
<i>Інна Ковалишена, Катерина Пекур. Через воду і вогонь</i> . . .	6
<i>Аліна Ларіонова. Бабета</i>	32
<i>Олена Осіпова. Хвіртка до озера</i>	67
<i>Наталя Кондратенко. Без крил</i>	99
<i>Юрій Маркуш. Чумацький Шлях</i>	113
<i>Тарас Кобетяк. Тяжко бути Охом</i>	134
<i>Анастасія Гетманська. Творчий підхід</i>	147
<i>Тетяна Левченко. Вогневиця</i>	168
<i>Катерина Пекур, Інна Ковалишена Ковалівна і Залізний Вовк</i>	191
<i>Олександр Калінін. Почути голос серця</i>	224
<i>Ксенія Томашева. Туман над ставком</i>	228
<i>Тарас Кобетяк. Знахар. Легенда про утопленика</i>	250
<i>Вікторія Штепура. Вовча ніч</i>	271
<i>Ольга Архипенко. Добриденько</i>	306

Передмова

Сучасний світ – украй жорстокий і раціональний. Здається, він не залишає жодного шансу на диво. Проте це не так. Щохвилини люди створюють новий міф. Той, що подобається. Той, у якому хочеться жити. Той, що змінюватиме людину на краще. Той, що дає надію і сили подивитися на світ, не відводячи погляду, навіть у пеклі війни. Це наш, сучасний, український міф. Він виростає зі спадщини давно минулого й того, ким себе відчуває кожен із нас.

Люди не завжди й не все здатні змінити. Тож міфи нам потрібні, щоб покоління за поколінням пам'ятати – якими ми можемо бути, якими мріємо бути та якими мусимо стати, щоби на децицію змінити цей світ. Аби, щойно випаде найменша нагода, – стати хоч трохи ближчими до себе-омріяних.

Перед вами збірка творів сучасних авторів у жанрі фантазії. В кожному з оповідань створено власний світ, у чомусь принагідний, подекуди трохи лячний. Але живий і захопливий.

Бажаємо приємного читання. І ще – на мить повірити в те, що ті чарівні світи насправді існують.

Інна Ковалишена, Катерина Пекур

Через воду і вогонь

Тотим казали, що ця історія почалася тоді, коли київський князь Оскольд пішов походом проти хозар, дійшов до самого Каспію, і кілька великих поселень уличів, у тім числі й наш Мирів, перейшли під його руку, кинувши платити данину хозарам.

Я ж знала, що для мене вона почалась тоді, коли жінка старости Мирова розродилася дочасно, привівши мене на світ.

Мати розповідала, що батько вирвав половину бороди, поки стара відьма-повитуха не запевнила, що і жінка, й дитя житимуть.

– Ото хутко дівка прийшла, поспішала до нас, – сміявся тоді він із полегкістю. – Рання і прудка, тож буде Ярою. Певно, ще й заміж схоче раніше за старших сестер.

– Від Яри до Мари недалеко, – похмуро обізвалась на те повитуха. – І заміж вона вийде нескоро, і суджений її чужинець, і належатиме вона не людському світові. Й матиме власну казку, яку створить на землі, що її покличе.

Мати моя, Любляна, скипіла на неї через те зле прощтво, і, хоч не могла ще встати з ліжниці й відьму завжди остерігалися гнівити, не заспокоїлась, поки не вигнала ту з хати. А мені в колиску поклала свій серп і батькову сокиру, щоби вони відігнали зло. Сорок перших днів свого життя я спала на холоднім залізі.

* * *

Лихо прийшло у розпал літа, коли на світанку один із селян сходив на свій наділ і повернувся нажаханий та в розпачі. Хтось витоптав і випалив чималу латку жита на полі. Наступної ночі все повторилось на другому полі, й на третьому. Громада розуміла: як не спинити невидиму силу, котра нищить посіви, жди голодної зими.

Чоловіки зібралися ватагою, взяли вила, коси, рогати-ни та ціпи, та й гайнули на всеньку ніч вартувати врожай. Коли минула північ, на поле нізвідки вискочило двійко чорних коней – рослих, як найкращі степові, тільки замість грив і хвостів вогонь вився, із ніздрів – дим клубився, а з пащ – червоне полум'я сапало, – і стрибали полем, іржали й іскрами сипали.

Вся ватага завмерла, а вогненні почвари вже й лан запалили. За мить не витримав Жадко з Балки, по чиєму хлібові товклися коняки. Скочив уперед, ударив коня впоперек крупа косою. Коса спалахнула, мов скіпка, а кінь розвернувся та як стрибоне на Жадка!

Чоловік відкинув палаючу косу й метнувся навтьоки, але кінь наздогнав його одним стрибком, здивився, збив Жадка на землю й почав топтати, аж кістки захрумтіли.

Селяни миттю кинулися врозтіч, а позаду кричав Жадко і смерділо паленим.

Зранку Жадкове тіло – купу стовченого, попаленого м'яса – знайшли посеред спаленого поля. Жадкову вдову з двома дітьми обіцяв прийняти його брат, але хліба у громади лишилося ще менше. І тоді гвалт здійняли жінки. Сказали, що раз чоловіцтво нічого не може з тим удіяти, самі виступлять на захист села – тим способом, яким споконвіку обороняли жінки свої житла від моровиці та інших напастей.

Вигнали господаря з крайньої хати, роздяглися донага, – всі, од старих бабів і до дівчат, у яких тільки пішла кров. А як зійшов на небі місяць, розпустили коси, взяли плуга й потягли борозну навколо селища. Вела Жадкова вдова, Крем'яна. Жодна жива душа не з'явилась перед ними, жоден звір не вискочив за село. І то щастя для них, бо кожного стріченого мали би забити до смерті.

Та не допомогло.

Бо поки орали борозну, вогненні коні знову налетіли на поля, потоптали й попалили зерно. Відьма також нічого не вдіяла. В розпачі гукнули волхвицю з лісу, але й та не зуміла закласти вогненних коней.

– Їх послав до вас хтось дуже сильний, сильніший од мене. І не волхв. Найпевніше, що хозарський чаклун. Я пошлю вістку до тих волхвів, що можуть із ним впоратися.

– Доки та вістка йтиме, все зерно понищать вогненні коні! Що їстимемо взимку?

Волхвиця легенько стонула плечем:

– Той, хто послав цих коней, мав мету. Зачекайте, поки він об'явиться.

– І схоче данини! – обізвалась Любляна, старостина жінка. – Що нам тоді, платити й хозарському кагану, і київському?

– Хай Оскольд захистить нас, раз Мирів під його рукою тепер! – пролунало з натовпу.

– Потрібні ми йому!

– Не доскачуть його ратники!

– Що зроблять княжі вої супроти чаклунства?

– Нехай княжі волхви прийдуть!

– Нема більше княжих волхвів! Зодяг Оскольд хреста на шию, зрадив Перуна і Даждьбога!

– То все плітки та наклеп! Не може такого бути!

– Може, в нього у Царгороді маєток, він за того маєтка хрест на шию повісив і боярам своїм велів!

Поки громада вирувала, немов розбурхане море, волхвиця пішла.

* * *

Їм лишалося тільки чекати – чудесного рятунку чи голодної смерті. І майже всі, окрім, хіба що, малих дітей, розуміли: друге – певніше. За кілька днів четверо подорожніх верхи на добрих конях та й при зброї не гіршій завітали до Мирова, стали коней напоїти і подивувалися:

– Що трапилось, ціле селище у скорботі? Навіть собаки не брешуть.

– Бачили випалені клапті на полях? – зітхнула похмура жінка біля колодязя. – Вогненні коні витоптують хліб, прирікають на голод, а вгамувати почвар нікому не до снаги.

– Вогненні коні? Диво, – почухав потилицю старший із мандрівників. – А скажи нам, жінко, де тут у вас кузня, кінь у мене розкувавсь.

– Ген за Старим Валом – річка Мирка, на річці млин, а вниз за течією – кузня.

Мандрівники рушили, куди вказали. Коваль заходився підковувати й оглядати решту коней, а подорожні тим часом чекали – та й побачили дівочий гурт, що з кошиками білизни прямував до річки. Йшли купкою, тільки одна, статна й темноволоса, в чиїх рисах прозирала кров степових кочівників, що ближче до річки, то частіше оглядалася й уповільнювала ходу. Коли гурт порівнявся з кузнею, гукнула одну з подруг, щось зашепотіла їй на вухо, благально заломила руки, тицьнула їй свого кошика й побігла пріч. Решта дівчат лише плечима познизували.

– Що за дівчина? – запитав один із мандрівників, найбагатше вбраний, при кольчuzі.

Йому відповів хлопчина-підмайстер:

– Яра, Орешка Дзвінчука, старости нашого, дочка.

– Красуня! – примружився мандрівник.

– Красуня, але дивачка. На річку прати не ходить. До колодязя по воду – теж. Коли ще пішки під стіл ходила, то мало не втонула, відтоді води боїться. А гонорова! Сімнадцять років, скоро перестарком стане, а сватам відмовляє. Доньці старости можна й перебирати, бо й красуня, й заможна, однак треба ж і міру знати, – пирхнув підмайстер, оглядаючи копито. – Приймайте свого красеня, добродії.

– Кажеш, усім сватам відмовляє, куниця – красна дівця? – затято уточнив чоловік у кольчuzі, не дивлячись на коня, а лише дівці услід. – Мені не відмовить!

Мандрівники лишилися ночувати в селищі. Їхній ватаг, що розпитував підмайстра, рушив до старости надвечір.

– Моє ім'я – Славин, я ратник київського князя, – простягнув бляху з княжим знаком. – Беруся звільнити Мирів од вогненних коней, а ви за те віддасте свою доньку мені за жону, – погляд його метнувся туди-сюди по хаті, шукаючи ту саму, темнокошу.

Орешко глипнув на Славина розгублено. Навіть у добрій кольчuzі, з двосічним мечем і з княжою бляхою, Славин не справляв враження людини, здатної перемогти вогненних коней. То справа для волхва, не для воїна!

– Згинеш, хлопче. Кісточок твоїх на світанку незберемо!

– Не згину! – реготнув Славин, упираючи руки в боки. – Дайте лиш мішок вівса, доброго батога та бочку смоли. А для списа у мене свій наконечник є. Лишень ратище йому приладнати.

Староста зітхнув і кивнув. Згине – то й згине.

Опівночі воїн стояв на межі між засіяними полями, розливши у житі смолу та розсипавши зверху овес. Було темно, тихо. Аж раптом затріскотіло, запахло димом, і двоє чорних коней вискочили на поле, ніби з повітря. Спалахнули хвости, з пащ війнуло вогнем, посипались іскри. Коні кинулися до стиглого вівса – та й погрузли мордами у смолі! Тут вони забили копитами, заревіли, заборсались, а один вирвався й кинувся на Славина: вогонь між зубів горить, із морди смола летить, очі як жарини. Удар батога остудив його, змусив відступити, але тут і другий кінь вивільнився. Славин схилив списа та вправно ляскав батогом, стримуючи коней, штрикаючи їх у боки й ухилиючись од вогню – і так цілу ніч. Славин слабшав – але й коні теж, і, коли світанок зайнявся над полями, витязь відтяв одному з коней голову, а другому прохромив шию. І аж тоді осів на землю та заснув там-таки, на латці спаленої землі.

Та його невдовзі розштовхали щасливі селяни. Кілька відчайдухів наблизилися до мертвих коней. І по смерті ті лишалися чорними, мов смола, а вогненні хвости і гриви потьмяніли. Втім – одна грива. В другого коня бракувало голови: на полі валялося лиш тіло.

– А де голова поділася? – крикнули з юрби.

– Гадки не маю, – буркнув Славин і важко підвівся. – Я їх убив, моя частина угоди виконана, – і витязь глянув на старосту.

– І я свою виконаю, – відказав староста. – Стане Яра тобі жоною.

Коней спершу хотіли спалити, та передумали: хіба злякається вогню вогненна почвара? Закопали на пустирі, довкруг могили насипали коло сіллю, а зверху насіяли мак-видюк, аби не пустити чужу силу назад у світ Яви. Поки ховали коней, дізналися, що без голови лишилась кобилиця з білою плямою над переднім копитом, а з пробитою шиєю – жеребець.

Скоро весь Мирів почав готуватись до весілля.

– Щастя в домі! – раділа Любава Орешкова, жінка старости. – Слід мені піти перепросити у відьми, бо її правда: Ярин суджений здалеку приїхав!

Кинула розбирати скрині з доньчиним вином, вибігла на вулицю та ділилася з людьми своєю втіхою: лихе пророцтво обернулося благою звісткою!

Але Яра не раділа. Схилила голову, коли почула, яку плату зажадав Славин. Мовчки перебирала з матір'ю посаг. Готувала вбрання до шлюбу й погоджувалася з тим, що весілля відгуляють без обрядів, щойно прийде до Мирова волхвиця.

– Дочко, – зітхнув Орешко, вкотре відводячи погляд од блілого Яриноного лица. – Так, я дурнем був, коли згодився! Пробач! Але хто знав, що чужинець упорається? Як йому тепер відмовити?!

– На вас не маю гніву, батьку, – завірила дівчина, однак погляд відвела. – Просто на серці неспокійно.

– Донечко! – не стримався староста. – Я велю Славинові, щоби кілька місяців ти жила з ним у нашому домі. Якщо він тебе образить словом чи ділом – заберу тебе в нього, присягаюся.

– Він гордовитий і не звик, щоб йому й слово впоперек казали. Тільки тривожно мені не через те, – відказала Орешку донька, однак не сказала більше нічого.

Надвечір у Мирові влаштували бенкет. Розпалили багаття за селом, принесли столи, пили брагу й мед, танцювали.

– Чи можу я з вами поговорити? – почув раптом Славин і розвернувся – то підійшла до нього його невіста.

– Про що ж? – вигнув брову.

– Вам не слід брати мене за жону, – Яра стиснула пальці.

– Твій батько обіцяв тебе мені. Невже хоче порушити власну обіцянку?

Дівчина похитала головою:

– Зі мною... говорить вода, – після вагання пояснила вона. – Шепоче, що коли ви візьмете мене собі, чи й коли просто заночуєте в Мирові, не доживете до завтрашнього світанку.

Витязь спохмурнів. Але опанував себе й розреготався:

– Бабські страхи! Кого ж мені тут боятися? Невже ти так захочеш стати вдовою?

Яра заплющила очі. Розплющила, видихнула:

– Вода говорить зі мною. Вода каже, що ти не ратник київського князя. Ти покинув його, відколи Оскольд зодягнув хреста на шию.

– Так учинив не тільки я! – скипів Славин. – Половина київських бояр теж!

– Воля ваша, – похитала головою Яра. – Але не беріть мене за жону, благаю.

– Ще чого! – процідив витязь. – Я тебе добув у чеснім бою! Ніхто не примусить мене відступитися! – схопив дівчину за плече, аж Яра скривилася від болю. – А бабські забобони я з тебе виб'ю!

* * *